

יט

שמירת מרחק בקשר של מורה-תלמיד-הורה

בעידן הטכנולוגי של היום קיימות דרכים רבות לתקשורת עם התלמידים: מחשבים, טלפונים ניידים, אפליקציות כאלה ואחרות ועוד. לעניות דעתי, ההקפדה על שמירת מרחק מכבד בקשר בין המורה והתלמיד, והמורה וההורה נחוצה לשם הצלחה מיטבית בהליכי ההוראה בכלל ולמען הקלה על חייכם האישיים בפרט.

לתלמידים ולסטודנטים שלי אני מבהיר כי אינני יוצר "קבוצות" עם הכיתות שלי (ולא עם הוריהם) באמצעות אפליקציות שונות בניידים. בבית-הספר אני נמצא כמעט בכל יום, וניתן לגשת אליי במהלך היום. אם רוצים לתקשר מעבר לשעות בית-הספר, יש מערכת דיגיטלית מיוחדת להעברת מסרים בית-ספריים ותקשורת בין מורים ותלמידים ומורים והורים, אשר לה סיסמה אישית לכל תלמיד והורה, ואני דורש מהתלמידים לתקשר באמצעות דרך זו. מדוע אני מתעקש על דרך זו, אם אפשר לעשות זאת באמצעות הנייד ברגע? הדבר נובע מאמונה אישית שלי שיצירת מצב "פרוץ" בקשר עם התלמידים – כשהם יכולים לפנות לנייד האישי שלי בכל עת באמצעות הקבוצות הגדולות, לשאול עוד ועוד שאלות – ראשית יעסיק אותי רבות; שנית, יביא לכמות שאלות גדולה מאוד, אשר לעיתים לא הייתה נשאלת בסיטואציות אחרות אם לא הייתה האפשרות הנגישה כל כך להישאל; ולבסוף – "נגישות היתר" הזו "מוזילה" במידה ניכרת בעיניי את הקשר עם המורה. גם בפייסבוק, לדוגמה, אינני חבר של תלמידים וגם לא של הורים, למעט מקרים חריגים, כשמדובר בחברים

מורה אשר ישים דגש על עניין הצבעה מסודרת וראויה וניהול שיח מכבד בכיתה, יזכה לשיעורים מאורגנים יותר, אווירה נעימה יותר, יעלה את כמות השיח בכיתה, יביא לכך שתלמידים מגוונים (וייתכן גם רבים) יצאו מחזקים יותר משיעוריו, ולכך שיותר ויותר תלמידים ייהנו בהם.

גם במקרה זה אני מאזין היטב למתרחש וקוטע את השיח ברגע שאני מזהה שהשיחה המכבדת הפכה לאנדרלמוסיה, ומחזיר את הסדר המקורי על כנו.

התלמידים המקצועיים שאני מלמד (כיתות שאני מלמד בהן כמורה מקצועי לדיסציפלינה בלבד, ללא חינוכם). כבר בשיחת ההיכרות עימם, עוד טרם שנת הלימודים, אני מעניק לכל תלמידי החינוך שלי והוריהם את מספר הטלפון האישי שלי ואת המייל שלי. אם מתרחש משהו חריג המצריך טיפול מיידי, אני תמיד נענה לתלמידי בנייד, אך כמובן קיימים רק מעט מקרים כאלה. אם תלמידי החינוך פונים אליי בענייני חולין בנייד האישי, אני מפנה גם אותם אליי בעניינים אלה, באמצעות אותה תוכנה להעברת מסרים. עם ההורים של תלמידי החינוך שלי בדרך כלל אני משוחח בטלפון האישי שלי, אך גם כאן אני מציב גבול ומגדיר את השעות המסוימות שבמהלכן אני יכול לשוחח, וכמובן גם אותם אינני מאשר ברשתות חברתיות שונות כחבריי וכדומה. עם הורים של תלמידים מקצועיים, אני מבקש ליצור קשר באמצעות אותה תוכנה או באמצעות פנייה למזכירות בית-הספר, ואז אני חוזר אליהם בזמני החופשי.

מרחק זה שאני יוצר ביודעין – שומר עליי. ראשית קיים עומס בעבודתי, שאליו אני מחויב כך או אחרת – הגעה לעבודה, בדיקת עבודות קיימות, החזרת מבחנים, פגישות עם הורים, ישיבות פדגוגיות ועוד. אך קיים עומס שאני בוחר כיצד לטפל בו; אם אני בוחר לקחת את כל אותן השיחות שאני רוצה לקיים ואינני יוצר גבולות שבתוכם הן יתקיימו ובאופן שבו הן יתקיימו – ייתכן שאמצא את עצמי מנהל שיחות כל היום. לעיתים אני שומע מורים שחוששים לפעול כך, משום שהדבר, לטענתם, עלול להתפרש בידי ההורים כמורה שמתחמק, מורה שאינו מגיב, מורה לא כפי שההורים רגילים ועוד. ראשית להיות לא רגיל – זה בסדר, אם הדבר אכן נכון בעיניכם. שנית האמת הפוכה מכך – אם אני מציב גבולות ברורים, אך בד-בבד עונה בהתאם למה שאני מציב, ואכן אני זמין בשעות אלה ובאופנים שבהם אני מתחייב להיות זמין, הדבר יוצר

של המשפחה וכדומה.²⁹ אני רואה את הקרבה האפשרית הגדולה הזו עם ההורים ברשתות החברתיות כמכשול; ייתכן שבעוד רגע אצטרך לעמת אותם ואת ילדיהם בעניין כלשהו הקשור בלימודים, ולא יהיה לי נעים משום הקרבה שנוצרה בשל המידע שנחשף ברשתות החברתיות, או הפרגון שלהם לדברים שאני כותב וכדומה. אינני מעוניין במצב פוטנציאלי זה שעלול לגרום לי לקשיים, ועל כן מראש אינני נכנס לכך. חלק מתפקידי הוא לתת את השירות הטוב ביותר שלי כמורה ומחנך, וקרבת יתר באמצעות כלים דיגיטליים היא מכשול משמעותי עבורי בכך. גם במכללה אני מבקש מהסטודנטים לתקשר עימי באמצעות האימייל, וכן באמצעות מערכת המסרים שהמכללה עובדת עימה, וגם אותם אינני מאשר כחבריי בפייסבוק בעודם לומדים אצלי, בדיוק בשל אותן הסיבות שציינתי קודם לכן. הסטודנטים פונים אליי אישית בטלפון כאשר משהו לא יכול לחכות למענה, לדוגמה, שינויי מערכת בבית-הספר שבהם הם מלמדים, היערכויות שונות לקראת דברים שאמורים לצאת לפועל ומשתנים מהרגע להרגע ועוד. בקרב התלמידים בבית-הספר יש פחות אירועים קריטיים שמצריכים תקשורת בנייד בעיניי. לפיכך, אם אין מדובר במשהו חריג למדי, התקשורת עימם נשארת באמצעות אותה מערכת ממוחשבת המיועדת להעברת מסרים בית-ספריים.³⁰

טרם אמשיך, ברצוני להדגיש כאן הפרדה שאני מקיים בנושא: מהות הקשר עם כיתת החינוך שלי בבית-הספר שונה מאשר עם שאר

29 יש להתייחס לפייסבוק כנעלם במשוואה, כדוגמה לתוכנה כלשהי במרחב הדיגיטלי שיכולה ליצור מצב בעייתי בקשר בין המורה, התלמיד וההורה. סביר להניח שעם השנים יהיו מרחבים דיגיטליים עם שמות אחרים שיהיו רלוונטיים יותר, אך יש להבין את הרעיון הכללי הקשור בקרבה יתרה הנוצרת בשל אמצעים דיגיטליים ולא להתעכב על הפייסבוק כדוגמה הספציפית.

30 בבתי-ספר שלא קיימת בהם מערכת דיגיטלית של מסרים בין מורים לבין תלמידים והורים, ניתן למצוא את הדרכים החלופיות לשמור על "מרחק מכבד". יש להבין בהקשר זה את רוח הדברים.